

Artykuły henrykowskie, 1573 r.

My [...], szlachta i rycerstwo Królestwa Polskiego, narodów tak polskiego, jako i litewskiego [...], to sobie głównie niniejszym pismem [...] zastrzegamy, aby przyszedł nasz książę i pan świeżo przez nas obrany był obowiązany dać nam przywilej, czyli pismo, przez które by niżej wyrażone artykuły zawierające w sobie pewne nasze prawa [...] zostały [...] zatwierdzone [...].

1. Iż za żywota naszego my [Henryk Walezy] i potomkowie nasi [...] nie mamy mianować ani obierać jakiego [...] króla, na państwo sukcesora naszego sadzać, a to dlatego, aby zawdy wiecznymi czasy po zejściu naszym [...] wolne obieranie zostało wszem stanom koronnym [...].*

2. A iż w tej zacnej Koronie narodu polskiego i litewskiego [...] niemało jest różnowierstwa, [...] warowali to sobie niektórzy obywatele Korony konfederacją osobliwą, że w tej mierze w sprawie religii mają być w pokoju zachowani [...]. [...]*

4. O wojnie albo ruszeniu pospolitym nic zaczynać nie mamy [bez pozwolenia sejmu] [...]. [...]

9. Sejm walny [...] we dwie lecie najdalej być ma składan* [...]. [...]*

21. A jeślibyśmy [...] co przeciw prawom, wolnościom, artykułom [...] wykroczyli albo czego nie wypełnili, tedy obywatele koronni obojga narodu od posłuszeństwa i wiary nam powinnej wolne czyniemy [...].

Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa: WN PWN, 1999, s. 108–110.

* zawdy – zawsze

* warować – gwarantować

* we dwie lecie – co dwa lata

* składan – tu: zwoływany

Praca z materiałem

1. Przedstaw zobowiązania króla zawarte w artykułach henrykowskich.
2. Omów prawa szlachty uwzględnione w artykułach henrykowskich.
3. Oceń pozycję króla w Rzeczypospolitej w świetle artykułów henrykowskich.